

การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องอรรถาในปรัชญาอินเดีย

ร้อยเอก วัชรพร ชินะโชติ

002720

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๒

AN ANALYTICAL STUDY OF THE CONCEPT OF ATTA IN INDIAN PHILOSOPHY

Captain Nattaporn Shinachoty

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องอัตตา

ในปรัชญาอินเดีย

โดย

ร้อยเอก ญัฐพร ชินะโชติ

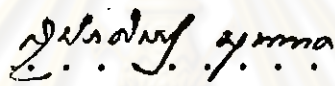
ภาควิชา

ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา

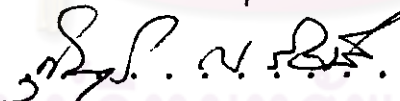
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ รังษี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ รังษี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิตร เกตุวิสิษฐ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องอิตตา ในปรัชญาอินเดีย
ชื่อนิสิต	ร้อยเอก ภัทรพร ชินะโชติ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ วัณนี
ภาควิชา	ปรัชญา
ปีการศึกษา	๒๕๒๒

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อเรียนรู้ถึงแนวความคิดเรื่องอิตตาหรือตัวตน ซึ่งเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของปรัชญาแบบต่าง ๆ ของอินเดีย และเพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนกันและความแตกต่างของแนวความคิดในเรื่องอิตตาหรือตัวตนนี้ ทั้งในระหว่างปรัชญาแบบต่าง ๆ ของปรัชญาอินเดีย ฝ่ายอัสติกะ และปรัชญาอินเดียฝ่ายนาสติกะด้วยกันเอง และทั้งระหว่างปรัชญาทั้งสองฝ่ายดังกล่าว

จากการศึกษาวิเคราะห์ทำให้พบว่า ในทุกระบบปรัชญาของปรัชญาอินเดีย ทั้งสองฝ่ายนั้น แนวความคิดเรื่องความมีอยู่ของอิตตาหรือตัวตน เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ทางอภิปรัชญา ซึ่งเป็นเหตุให้ปรัชญาแบบนั้น ๆ มีแนวความคิด ความเชื่อในเรื่องอื่น ๆ เป็นไปในแนวทางต่าง ๆ กันออกไปจากแนวความคิดเรื่องอิตตาหรือตัวตน ทำให้เราอาจจำแนกปรัชญาอินเดียออกเป็น ๓ แนวทางใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

แนวทางแรก แนวความคิดที่เชื่อในความมีอยู่ของอิตตาหรือตัวตน ในลักษณะที่เป็นสัมปชัญญะบริสุทธิ์ เป็นอันติมสัจจ์ และเป็นจุดหมายปลายทางของการหลุดพ้น (การบรรลุมุขะ) ปรัชญาแบบต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในแนวทางแรกนี้ ได้แก่ ปรัชญาแบบต่าง ๆ ในฝ่ายอัสติกะทั้งหมด และปรัชญาเซน ซึ่งมีทรรศนะแตกต่างไปบ้างเล็กน้อยแม้ว่าใช้ในทางอภิปรัชญา ปรัชญาแบบต่าง ๆ เหล่านี้จะมีลักษณะเป็นเอกเทวนิยมบ้าง สรรพเทวนิยมบ้าง เอกนิยมบ้าง แต่ความแตกต่างในลักษณะเช่นนี้ ก็ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความเชื่อในความมีอยู่ของตัวตนที่ถาวร หรือวิญญานแต่อย่างใดเลย

แนวทางที่สอง คือ แนวความคิดที่ปฏิเสธในความพร้อมอยู่ของตัวตนในลักษณะที่เป็นจิตสสารโดยสิ้นเชิง แนวความคิดดังกล่าวได้แก่ปรัชญาจรวาก ซึ่งเป็นปรัชญาวัตถุนิยมระบบเดียวของปรัชญาอินเดีย จรวากมีทรรศนะเป็นวัตถุนิยม จึงปฏิเสธความพร้อมอยู่ของตัวตนถาวรในทุกแง่ สำหรับปรัชญาจรวากตัวคนก็คือร่างกายที่เกิดจากการรวมตัวของธาตุสี่ อันได้แก่ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ดังนั้นปรัชญาจรวากจึงสอนให้ กิน ดื่ม รื่นเริงสำราญให้เต็มที่ เพราะไม่มีชีวิตในอดีตและอนาคต การตายคือการหลุดพ้นอย่างแท้จริง

แนวทางที่สาม คือ แนวความคิดที่ปฏิเสธความพร้อมอยู่ของตัวตนที่ถาวรและวิญญาณโดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับแนวทางที่สอง แต่มิใช่เป็นแนวความคิดที่เป็นวัตถุนิยม ปรัชญาที่มีแนวความคิดเช่นนี้ ได้แก่ พุทธปรัชญา พุทธปรัชญาปฏิเสธความพร้อมอยู่ของอดีตหรือตัวตนในชั้นโลกุคระ แต่ยอมรับความพร้อมอยู่ของตัวตนสมมุติในชั้นโลกียะ ซึ่งตัวตนเช่นนี้เป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์และเป็นอนัตตา พุทธปรัชญาจึงมีทรรศนะตรงกันข้ามกับปรัชญาอินเดียฝ่ายอัสติกะ รวมตลอดทั้งปรัชญาเซน และปรัชญาจรวากของฝ่ายนาสติกะ

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาอินเดียทุกระบบทั้งฝ่ายอัสติกะและฝ่ายนาสติกะต่างให้ความสำคัญในปัญหาเรื่องความพร้อมอยู่ของตัวตนด้วยกันทั้งสิ้น แต่มีทรรศนะที่แตกต่างกันบ้างและคล้ายคลึงกันบ้าง ซึ่งได้นำรายละเอียดมาแจกแจงวิเคราะห์ไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analytical Study of the Concept of Attā
 in Indian Philosophy

Name Capt. Nattaporn Shinachoty

Thesis Advisor Associate Professor Sunthorn Na - Rangsi, Ph.D

Department Department of Philosophy

Academic year 1979.

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the concept of Attā or the Self, one of the significant concepts in Indian philosophy. As Indian philosophy is traditionally divided into the Āstika (orthodox) and the Nāstika (heterodox), a comparison will be made to show the similarities and differences of this concept among the Āstika and the Nāstika systems themselves as well as between both of them.

The result of a critical and analytical studies reveals that the idea of the existence of the Self or Attā of different systems is of metaphysical significant; the differences of which lead to their different views in other related problems. Thus taking the concept of the Self as the central theme of consideration the idea can be classified into three main groups as follows:

Of the first group the Attā or Ātman is considered as a pure consciousness, an Absolute Truth and an ultimate goal of liberation (moksa). The systems of Indian thought subscribing

3

to this view are all orthodox systems including the Jaina although with a slightly different consideration. Even though metaphysically some of these systems may be branded as Monotheism, Pantheism and Monism, but these differences do by no means affect their believes in the existence of the permanent self or soul substance.

Of the second group the existence of the self as the spiritual substance is absolutely denied. This view is of the Cāravāka, the only materialism of Indian philosophy. the Cāravāka holds to the purely materialistic view and thus denies the possibility of the existence of the permanent self in all levels. To them this very body consisting of the four gross elements, viz. earth, water, air, and fire, is the self. They, therefore, teach people to enjoy this life with eating, drinking and being merry as there is no past and future life. For them death which is attainable by both the wise and the fool is a real Moksa or salvation.

Of the third group the existence of the permanent self or soul substance is absolutely denied as that of the second group. But the view of this group is by no means a materialistic, and this is Buddhism. Buddhism denies the existence of Attā or the self only in the transcendental level, but in the empirical level it accepts the conventional self which is impermanent, suffering and soulless. The Buddhist view is thus contrary to the

views of the Āstika systems and of the Jaina and the Cāravāka of the Nāstika.

To conclude, all Indian systems of thought, the Āstika and the Nāstika alike, subscribe to the existence of the self. But their views has both difference and similarity in some points and has been fully discussed in the Thesis.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้โดย หากมิได้รับ ความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฦกรังษี อาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งท่านได้กรุณาใช้เวลาและสมาธิอันมีค่ายิ่ง ตรวจสอบ ทวนแก้ไขทั้งเนื้อหาสาระ และทั้งถ้อยคำการใช้ภาษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อย่าง ละเอียดยิ่ง ทั้งท่านยังได้เมตตาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจน คำสอนอันมีค่ายิ่งตลอดเวลา ผู้เขียนสำนึกในพระคุณอย่างหาที่สุกมิได้ และใคร่ขอ กราบขอบพระคุณท่านไว้ในโอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ในแผนกปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ท่านได้กรุณาให้ความรู้ แนะนำสั่งสอน และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทั้งหลายที่ร่วมมือ ช่วย เหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ความผิดพลาดในด้านความคิดเห็นที่เสนอในเชิงปรัชญาและความบกพร่อง อื่น ๆ ที่ปรากฏ ผู้เขียนขออภัยรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ส่วน ความดี คุณานุประโยชน์ ใด ๆ ที่อาจมีอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้กับคุณพ่อและคุณแม่ ซึ่งเป็น ครูท่านแรกที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้เขียน และอบรมให้ผู้เขียนมี " ความรักในความรู้ " อยู่เสมอมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	๐	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ค
กิตติกรรมประกาศ		ฉ
บทที่		
๑ บทนำ		๑
๒ แนวความคิดเรื่อง อุตทาหรือตัวตนของ ฝ่ายอาสา สติเกะ		๔
๓ วิจารณ์เปรียบเทียบ		
แนวความคิดเรื่อง อุตทาหรือตัวตนของ ฝ่ายอาสา สติเกะ		๔๒
๔ แนวความคิดเรื่อง อุตทาหรือตัวตนของ ฝ่ายนา สติเกะ		๕๔
๕ วิจารณ์เปรียบเทียบ		
แนวความคิดเรื่อง อุตทาหรือตัวตนของ ฝ่ายนา สติเกะ		๖๘
๖ วิจารณ์เปรียบเทียบ		
แนวความคิดเรื่อง อุตทาหรือตัวตนของ ฝ่ายอาสา สติเกะ		
-และฝ่ายนา สติเกะ		๘๐
๗ บทสรุปและขอเสนอแนะ		๘๘
บรรณานุกรม		๙๖
ประวัติการศึกษา		๙๘